

УДК 377.1:69(1-87)

ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Вікторія Купрієвич,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
науковий співробітник відділу професійно-
практичної підготовки Інституту
професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-8196-8309>
e-mail: vik_torik@ukr.net*

Анотація. Досліджено особливості професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців будівельної галузі в умовах сучасних викликів. Проаналізовано окремі аспекти міжнародного досвіду щодо впровадження інноваційних технологій в освітній процес закладів професійної освіти. Окреслено пріоритетні напрями модернізації професійно-практичної підготовки, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності випускників закладів професійної освіти на ринку праці.

Ключові слова: професійна освіта, будівельна галузь, професійно-практична підготовка, міжнародний досвід, повоєнна відбудова, енергоефективні технології.

PROFESSIONAL AND PRACTICAL TRAINING OF SPECIALISTS IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY: INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECONSTRUCTION

Viktoriia Kupriievych,

*PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Researcher of the Department of Professional and
Practical Training of the Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine*

Abstract. The article deals with the peculiarities of professional and practical training of future specialists in the construction industry under

contemporary challenges. Certain aspects of international experience in implementing innovative technologies in the educational process of vocational education institutions have been analyzed. The priority areas for modernizing professional and practical training to increase the competitiveness of vocational school graduates in the labour market have been outlined.

Keywords: vocational education, construction industry, professional and practical training, international experience, post-war reconstruction, energy-efficient technologies.

Масштаби руйнувань житлового фонду, промислових об'єктів та критичної інфраструктури України внаслідок активних воєнних дій вимагають безпрецедентних темпів відновлення. За попередніми оцінками Світового банку потреби на відбудову вже вимірюються сотнями мільярдів доларів (World Bank, 2026).

Проте головним викликом є не лише залучення інвестицій, а й гостра нестача кваліфікованих кадрів. Саме в умовах повоєнної відбудови України особливої актуальності набуває стратегічне завдання щодо підготовки кваліфікованих фахівців будівельної галузі, здатних забезпечити якісне, безпечне та інноваційне відновлення інфраструктури. Зростаючі вимоги до темпів будівництва та впровадження енергоефективних рішень актуалізують проблему вдосконалення професійно-практичної підготовки майбутніх спеціалістів.

В умовах глобалізації освітнього простору та інтеграції України до європейського співтовариства важливого значення набуває вивчення й адаптація міжнародного досвіду підготовки фахівців будівельної галузі, зокрема в країнах, що мають досвід післявоєнного відновлення або реалізують ефективні моделі професійної освіти.

Історичний аналіз свідчить, що для країн, які стикалися з необхідністю масштабного післявоєнного відновлення, саме вибір ефективних освітніх стратегій ставав каталізатором економічного прориву. Як зазначають дослідники (Дука & Старченко, 2022), цей досвід є критично важливим для України, оскільки він дозволяє не просто механічно відтворити втрачену інфраструктуру, а реалізувати шанс на технологічне оновлення країни. Відтак, ключовим орієнтиром для модернізації вітчизняної професійно-практичної підготовки мають стати моделі тих держав, що успішно поєднали швидке відновлення з високими стандартами професійної освіти (Radkevych et al., 2023).

Зокрема, показовим є досвід повоєнної реконструкції Німеччини. Ця країна традиційно вважається лідером у сфері професійної підготовки завдяки функціонуванню дуальної системи освіти. Ця модель передбачає розподіл навчального часу (30% теорії в закладі освіти та 70% практики на реальному будівельному майданчику.) та поєднання теоретичного навчання у закладах освіти з практичною підготовкою безпосередньо на підприємствах. Такий підхід забезпечує формування професійних компетентностей, що максимально наближені до реальних виробничих умов. Як зазначає Федеральний інститут професійної освіти та навчання (BIBB, 2023), така синергія дозволяє оперативно впроваджувати у навчальні плани новітні стандарти енергоефективного будівництва та цифровізації (BIM-технології), що є критичним для якісної відбудови.

Особливий інтерес становить досвід Польщі, яка за останні десятиліття здійснила суттєву модернізацію системи професійної освіти з урахуванням європейських стандартів. У сфері підготовки будівельних кадрів впроваджено компетентнісний підхід, що передбачає орієнтацію на результати навчання, а також активне використання модульних програм і короткострокових курсів підвищення кваліфікації. За даними CEDEFOP (2019) польська модель професійної освіти є прикладом успішної інтеграції національної системи в європейський освітній простір.

Досвід країн, що пережили військові конфлікти у більш сучасний період, також є надзвичайно цінним для України. Хорватія пройшла шлях від масштабних руйнувань інфраструктури в 1990-х роках до повної інтеграції в європейські стандарти будівництва. Хорватська модель фокусувалася на створенні регіональних центрів компетенцій, які стали хабами для швидкої перепідготовки дорослого населення та ветеранів. Згідно з аналітичними матеріалами OECD (2025), саме гнучкість навчальних програм та активне залучення приватного сектору до фінансування майстерень дозволили Хорватії в стислі терміни забезпечити будівельну галузь кваліфікованими кадрами.

Варто також звернути увагу на досвід Ізраїлю, де система підготовки будівельних кадрів адаптована до умов постійних викликів безпеки та необхідності швидкого відновлення об'єктів інфраструктури. Ізраїльська система підготовки фахівців будівельної галузі інтегрує обов'язкові модулі з цивільного захисту та зведення об'єктів подвійного призначення (укриттів, захищених кімнат). За даними Міністерства праці Ізраїлю (Ministry of Labor, 2022), такий

підхід забезпечує не лише функціональність, а й стратегічну стійкість національної інфраструктури.

У контексті сучасних глобальних тенденцій важливим є також впровадження принципів сталого розвитку та «зеленого» будівництва. Сучасна професійна освіта має інтегрувати компетентності, пов'язані з енергоефективністю, екологічною безпекою та раціональним використанням ресурсів. Це особливо актуально для України, де відбудова має здійснюватися з урахуванням сучасних екологічних стандартів.

Отже, узагальнення міжнародного досвіду дозволяє виокремити ключові напрями вдосконалення професійно-практичної підготовки фахівців будівельної галузі:

- впровадження дуальної освіти;
- посилення практичної складової навчання;
- розвиток партнерства між закладами освіти та роботодавцями;
- орієнтація на компетентнісний підхід і результати навчання;
- інтеграція інноваційних та цифрових технологій в освітній процес;
- врахування принципів сталого розвитку та енергоефективності.

Урахування зазначених підходів створює підґрунтя для формування ефективної системи підготовки фахівців будівельної галузі в Україні, здатної забезпечити якісну реалізацію завдань повоєнної відбудови.

В українському контексті професійно-практична підготовка фахівців будівельної галузі характеризується низкою специфічних особливостей, зумовлених як наслідками воєнних руйнувань, так і необхідністю системної модернізації професійної освіти. Зокрема, актуалізується потреба в оперативному оновленні змісту освітніх програм із урахуванням сучасних технологій будівництва, враховуючи енергоефективні рішення, модульне та швидкокомтоване будівництво.

Особливого значення набуває подальший розвиток дуальної форми освіти, яка дозволяє поєднувати теоретичну підготовку із практичною діяльністю на реальних об'єктах відбудови. Важливим є також розширення партнерства між закладами професійної освіти, бізнесом та органами місцевого самоврядування, що сприятиме більшій відповідності підготовки потребам ринку праці.

Окремої уваги потребує впровадження компетентнісного підходу до професійної підготовки, який передбачає формування не лише фахових, але й загальних компетентностей. Зокрема, йдеться про розвиток критичного мислення, здатності до командної взаємодії,

управління проєктами та цифрової грамотності. У цьому контексті перспективним є використання цифрових технологій у підготовці фахівців будівельної галузі, зокрема технологій інформаційного моделювання будівель (BIM), що вже активно інтегруються в освітні програми провідних країн. Крім того, у контексті повоєнної відбудови України особливої актуальності набуває формування компетентностей, пов'язаних із відновленням пошкодженої інфраструктури, оцінкою технічного стану будівель, дотриманням стандартів безпеки та принципів сталого розвитку.

Таким чином, модернізація професійно-практичної підготовки фахівців будівельної галузі в Україні має ґрунтуватися на синергії міжнародного досвіду та впровадження цифрових і енергоефективних освітніх технологій. Це дозволить підготувати нову генерацію конкурентоспроможних фахівців, здатних забезпечити технологічний прорив в умовах повоєнного відновлення та сталого розвитку держави.

Список посилань

Дука, А. П., & Старченко, Г. В. (2022). Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 6. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>

BIBB. (2023). *VET data report 2023: Selection of main findings and analyses from the data report to the report on vocational education and training*. Federal Institute for Vocational Education and Training. <https://www.bibb.de/dienst/publikationen/en/20858>

Cedefop. (2019). *Vocational education and training in Europe: Poland*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/poland>

Ministry of Labor. (2022). *Vocational training and professional safety standards in the construction sector*. State of Israel. <https://www.gov.il>

OECD. (2025). *Education and skills in Croatia*. https://www.oecd.org/en/publications/education-and-skills-in-croatia_base00c4-en/full-report/education-and-skills-in-croatia-catalysing-economic-and-social-advancement-for-all_39b26737.html

Radkevych, V., Pryhodii, M., Kruchek, V., Voronina-Pryhodii, D., & Kravets, S. (2023). Standardisation of vocational teacher training in Ukraine. *Professional Pedagogics*, 1(26), 94–102. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.94-102>

World Bank. (2026). *Ukraine recovery and reconstruction needs assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025*. World Bank Group. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>